

Darba apstākļi tunča ražotnēs Taizemē

PĒTĪJUMA KOPSAVILKUMS

Starptautiski kritizētās Taizemes tunča ražotnes, kas piegādā Eiropas tirgum, ir uzlabojušas darba apstākļus, tomēr situācija vēl arvien ir problemātiska. Tādi ir Somijas nevalstiskās organizācijas Finnwatch veiktā jaunākā pētījuma rezultāti. Pētījums veikts Supply Chain projekta ietvaros.

Taizeme 2014. gadā ir noslīdējusi līdz pašai zemākajai kategorijai ASV veiktajā Cilvēku tirdzniecības ziņojumā un tiek klasificēta kā ļoti augsta riska valsts. Sistemātiska viesstrādnieku izmantošana un cita nelegāla rīcība ir bieži sastopama vairākās ražošanas jomās. Imigranti, no kuriem daudzi ir bez dokumentiem, Taizemē ir spiesti strādāt garas stundas, nesaņemot likumā noteikto samaksu. Viņu dokumenti tiek konfiscēti un viņiem nav iespējas meklēt palīdzību. Pētījumi ir norādījuši, ka Taizemes eksporta industrijas ir iesaistītas nopietnos cilvēku tirdzniecības noziegumos un apstākļi tajās bieži robežojas ar piespiedu darbu.

Šis pētījums ir veikts *Thai Union Manufacturing TUM* un *Unicord* rūpnīcās. *Thai Union Manufacturing TUM* ir Taizemes lielākā zivju produktu ražotāja *Thai Union Frozen Products PCL* apakšuzņēmums. *TUM* rūpnīcās, kuras atrodas Taizemes vidienē, katru dienu tiek apstrādātas 400 tonnas tunča. Šis rūpnīcu komplekss ir lielākā tunča ražotne Āzijā un tajā strādā 8500 strādnieku, no kuriem puse ir Taizemes pilsoņi, bet otra puse ir viesstrādnieki no Mjanmas un Kambodžas.

Taizemes rūpnīcas ražo Eiropas lielveikaliem

Unicord Public Company Limited of Sea Value Group ražo dažādus saldētus zivju produktus eksportam. Arī šis rūpnīcas atrodas Taizemes vidienē. Pētījums veikts *Unicord 2* rūpnīcā, kas nodarbina aptuveni 4000 strādnieku, no kuriem 80% ir viesstrādnieki no Mjanmas un Kambodžas. *Unicord* produktus galvenokārt ražo ASV tirgum, bet lelie apjomi tiek eksportēti arī uz Eiropas valstīm un citām pasaules daļām. *Unicord* un *TUM* ražotais tuncis ir pieejams arī divās Latvijas vadošajās lielveikalu ķēdēs *Rimi* un *Maxima* ar *Rimi*, *ICA*, *Northland* un *Ocean* preču zīmēm.

Finnwatch ir pētījis darba apstākļu *TUM* un *Unicord 2* rūpnīcās jau iepriekš un publicējis divus (*Cheap Has a High Price*, 2013 un *Out of a Ditch into a Pond*, 2014). Šis pētījums novērtē iepriekšējo ietekmi un kompāniju rīcību, lai uzlabotu darba apstākļus ražotnēs.

Finnwatch veica pētniecības darbu Taizemē 2014. gada septembrī un no 2015. gada februāra līdz maijam. Tika intervēti astoņi *TUM* un septiņi *Unicord 2* darbinieki. Sadarbībā ar *Unicord* tika intervēta arī piecu tikko ieradušos Mjanmas viesstrādnieku grupas. Visi intervētie bija viesstrādnieki no Mjanmas, kuru pienākumos ietilpst zivju griešana un vārīšana, konservu kārbu pakošana un konveijeru līniju tīrīšana. Tika pētīti arī strādnieku rīcībā esošie dokumenti, kas saistīti ar algu izmaksu, sociālajām garantijām un maksu par darba atļaujām. *Unicord* un *TUM* tika dota iespēja komentēt situāciju.

Ņemot vērā kopējo situāciju Taizemē, *Finnwatch* uzskata, ka *Unicord* un *TUM* atbildības un darba apstākļu ziņā ir vērojami nozīmīgi uzlabojumi pēdējo gadu laikā. Rūpnīcas ir izpelnījušās atzinību arī par gatavību atvērtam dialogam ar interešu grupām – bez *Finnwatch* rūpnīcas iesaistījušās sarunās ar viesstrādnieku tiesību organizāciju *MWRN (Migrant Worker Rights Network)*.

Tai pašā laikā jāatzīst, ka gan rūpnīcām, gan to klientiem būtu jāveic lielas pārmaiņas, lai uzlabotu darba apstākļus. Rūpnīcās nav arodbiedrību, kas aizstāvētu strādnieku tiesības un diskutētu ar vadību par darba samaksu, kas abās rūpnīcās vēl arvien it ļoti tuva minimālajai algai. Kaut arī viesstrādnieku alga ir dāsna, salīdzinot ar darba samaksu Mjanmā, tā var nodrošināt tikai zemu dzīves standartu Taizemē.

Darba samaksa un dzīves apstākļi

Unicord 2 strādnieki strādā sešas dienas nedēļā, astoņas stundas dienā. Pie tam viņi katru dienu

strādā divas virsstundas. Strādnieku dienas alga ir 300-320 bātu (8-8,7 €) un maksa par virsstundām ir 56,25 bāti jeb 1,5 € stundā. *TUM* strādnieku algas un darba stundas ir līdzīgas: 300 bātu (8 € stundā un 56,25 bāti par virsstundām). Minimālā alga Taizemē ir 300 bātu dienā un samaksa par virsstundām – 56 bāti. *Unicord 2* rūpnīcas strādnieki liecināja, ka par kļūdām no algas tiek veikti atvilkumi.

Strādnieki dzīvo mazās istabās, ko daļa ar vairākiem cilvēkiem. Lai varētu sūtīt naudu mājiniekiem, viņi bieži izvēlas strādāt virsstundas. Kaut arī rūpnīcas uzsver, ka virsstundas vienmēr ir brīvprātīga izvēle, strādnieki, kuri veic, piemēram, tīrīšanas pienākumus abās rūpnīcās vēl arvien izteicās, ka ir spiesti strādāt pēc darbalaika beigām, jo ražošanas līnijas ir jāiztīra pēc tam, kad pārējie ir beiguši savu maiņu.

Pases ir strādnieku glabāšanā, bet jāsedz augstas administratīvās izmaksas

Mazāk problēmu abās rūpnīcās ir atrasts saistībā ar ceļošanas dokumentiem un darba līgumiem. Visu intervēto strādnieku īpašumā atradās viņu personas apliecinātie dokumenti: pases un darba atļaujas. Situācija ir uzlabojusies kopš 2012. gada, kad *Finnwatch* atklāja strādnieku personas apliecināto dokumentu konfiskācijas gadījumus. Atšķirībā no 2012. gada, *TUM* strādnieki vairs netiek nolīgti, izmantojot starpnieku kompāniju, par kuras pakalpojumiem strādniekiem bija jāmaksā administratīvās izmaksas, bet ir pašas rūpnīcas darbinieku sarakstā. Tomēr Mjanmas viesstrādniekiem vēl arvien ir pašiem jāsedz administratīvās izmaksas, lai nokļūtu un iegūtu darba atļauju Taizemē un lai izpildītu Taizemes un Mjanmas Memoranda par strādnieku nodarbināšanu nosacījumus. Tas nosaka, ka pēc nostrādātiem četriem gadiem viesstrādniekiem ir jāatgriežas Mjanmā, lai pieteiktos jaunai pasei un vīzai. Abās rūpnīcās visi strādnieki liecināja, ka ir parakstījuši līgumu savā dzimtajā valodā, bet abās ražotnēs jau ilgu laiku strādājošie sacīja, ka nekad nav saņēmuši savu līguma kopiju.

Strādniekiem trūkst kanālu savu interešu aizstāvībai

Abās ražotnēs pastāv ļoti nopietns dialoga trūkums starp strādniekiem un rūpnīcu vadību. Arod biedrības neeksistē un *Unicord 2* strādnieki stāsta, ka pārstāvjus viņu interešu aizstāvēšanai izvēlas rūpnīcas uzraugi. *TUM* rūpnīcās eksistē „atsauksmju kastes”, kur strādnieki var nodot savas sūdzības, kā arī telefona līnija un speciāla komanda, kura regulāri uzklausa darbinieku sūdzības. Tomēr strādnieki uzskata, ka viņu prasības nenoved pie uzlabojumiem un bieži baidās izteikt savu viedokli, lai nezaudētu darbu. Pēc *TUM* strādnieku teikā, ražotnēs ir bieži diskriminācijas gadījumi: attieksme pret Mjanmas viesstrādniekiem ir sliktāka nekā pret vietējiem – viesstrādnieki biežāk saņem patvaļīgu sodu no uzraugiem un ir spiesti strādāt grūtākos un nepatīkamākos darbus.

Visiem *Finnwatch* intervētajiem strādniekiem bija nodrošinātas Taizemes likumos paredzētās sociālās garantijas un viņu īpašumā bija sociālās apdrošināšanas kartes. Tas ir uzlabojums kopš iepriekšējiem gadiem, kad daudziem strādniekiem nebija zināmas viņu tiesības un netika nodrošinātas sociālās garantijas. Neskatoties uz to, visi intervētie bija neapmierināti ar vietējo slimnīcu nodrošinātajiem pakalpojumiem. Piemēram, slimību un ievainojumu gadījumā ārstēšanas vietā strādniekiem tiek piedāvāti tikai pretsāpju medikamenti.

Cilvēku tirdzniecība uz zvejas kuģiem turpinās

Cilvēku tirdzniecība ir nopietna problēma uz Taizemes zvejas kuģiem, kur pētījumi ir atklājuši piespiedu darbu, brutālas vardarbības un slepkavības. Darba apstākļi uz šīm laivām ir ļoti slikti. Strādnieki dzīvo nelielā platībā, ar ierobežotu dzeramā ūdens daudzumu, bez medicīniskās palīdzības un saņem brutālu sodu (tiek sisti, sakropļoti vai pat nogalināti), ja nav spējīgi izpildīt prasīto.

Starptautiskā sabiedrība jau ilgstoši izdara spiedienu uz Taizemes varas iestādēm, bet, lai uzlabotu situāciju, jāiesaistās arī tām pusēm, kuras pērk un tirgo šo zvejas laivu noķerto, tostarp rūpnīcām un lielveikalu ķēdēm. Gan *TUM*, gan *Unicord Finnwatch* pētniekiem uzsver, ka ir uzsākušas stingrāku savu piegādātāju kontroli cilvēktiesību ievērošanas uz zvejas kuģiem ziņā sadarbībā ar Taizemes

regulējošajām institūcijām, tomēr cilvēktiesību eksperti šos pasākumus vērtē kā nepietiekamus.

Supply Chainge ir kampaņa par godīgiem lielveikaliem. Mēs esam 24 Eiropas sabiedriskās organizācijas, un mēs aicinām lielveikalus, nacionālās valdības un Eiropas Savienību rīkoties, lai nodrošinātu labākus darba apstākļus globālo dienviņu valstīs un samazinātu videi nodarīto kaitējumu lielveikalu zīmolu produktu piegādes ķēžu visā garumā.

Šis dokuments ir tapis ar Eiropas Savienības
finansiālu atbalstu. Par tā saturu atbild tikai un
vienīgi Zaļā brīvība, un tas nekādā veidā nepauž
Eiropas Savienības oficiālo nostāju

mūsu pasaule
mūsu cieņa
mūsu nākotne

2015
Eiropas gads
attīstībai